

На данашњи дан 1903. године официри завереници су убили у рано јутро у Београду краља Александра Обреновића и краљицу Драгу. Краљ Александар на власт је дошао 1889. после абдикације оца, краља Милана, али су земљом због малолетства владара управљали намесници. Преузео је власт државним ударом 1893. Због женидбе 1900. дворском дамом Драгом, сукобио се са оцем и навукао на себе опште незадовољство. Завереници, међу којима је било истакнутих политичара и официра који су га убили у "Мајском преврату" (према Јулијанском календару, тада важећем у Србији, краљевски пар је убијен 29. маја) на престо су потом довели династију Карађорђевић.

Данас је четвртак, 11. јун 2026.

1509 - Енглески краљ Хенри VIII оженио се првом од шест жена, Катарином Арагонском.

1572 - Рођен је енглески писац Бенџамин Џонсон, који је реалистички приказивао људске настрани и страсти. Дела: комедије "Људи и ћуди", "Волпоне", "Вартоломејски вашар", проза "Грађа, или открића о људима и стварима".

1727 - Умро је британски владар немачког порекла Џорџ I, први монарх Велике Британије из хановерске династије, а на престолу га је наследио син Џорџ II. Током његове владавине од 1714. до смрти положај премијера се искристалисао као кључни у извршној власти.

1776 - Рођен је енглески сликар Џон Канстебл, један од твораца модерног пејзажа у европском сликарству. Његова платна одликује једноставност мотива, слободан потез и прозачност атмосфере, чиме је знатно утицао на француске импресионисте.

1859 - Умро је аустријски кнез Клеменс Метерних, који је као министар иностраних послова и канцелар четири деценије кројио спољну и унутрашњу политику Аустрије, умногоме и судбину Европе. Шеф дипломатије био је од 1809. до 1821, а канцелар од 1821. до 1848. Збачен у мартовској Бечкој револуцији емигрирао је у Енглеску. Предводио је 1813. коалицију против Француске, односно, Наполеона И. У међународној политици био је стуб реакционарног савеза европских владара "Свете алијансе", створене ради гушења револуционарних тенденција у Европи. Две године после збацивања с власти вратио се у Аустрију.

1864 - Рођен је немачки композитор и диригент Рихард Штраус, дугогодишњи директор Бечке опере. Почео је да ствара у маниру касног романтизма и доспео до експресионизма, али је увек испољавао високо мајсторство оркестрације. Један је од најбољих оперских композитора уопште. Компонувао је и оперете, балете, соло песме, камерну музику. Дела: симфонијске поеме "Дон Хуан", "Тил Ојленшпигел", "Симфонија Алпа", "Синфонија доместица", "Живот јунака", опере "Саломе", "Електра", "Кавалер с ружом", "Египатска Хелена", "Арабела", "Данајина љубав".

1880 - Рођена је америчка пацифисткиња Џенет Ренкин, прва жена која је постала члан Конгреса САД. Као убеђени антимилитариста, у Конгресу једина је гласала против објаве рата Јапану после бомбардовања Перл Харбура 1941.

1891 - Велика Британија и Португал потписале су конвенцију о подели интересних сфера северно и јужно од реке Замбези у Африци, којом је Њаса (садашњи Малави) постао британски протекторат.

1895 - Рођен је совјетски државник Николај Александрович Булгањин, председник владе Совјетског Савеза од 1955. до 1958, учесник Октобарске револуције. Бољшевицима се прикључио 1917. уочи револуције и до 1922. радио је у ЧЕКИ (политичка полиција). Члан Централног комитета Комунистичке партије Совјетског Савеза постао је 1934. а Политбироа 1948. Током Другог светског рата био је у војним саветима Западног, Другог прибалтичког и Првог белоруског фронта, потом заменик министра одбране, а после рата министар оружаних снага и заменик председника владе, пре него што је постао шеф владе.

1910 - Рођен је француски океанограф Жак Ив Кусто, члан Француске академије, велики борац за заштиту човекове околине. За подводна снимања заинтересовао се у Индокини тридесетих година 20. века као морнарички официр, после завршене Поморске академије у Бресту. Први документарни филм "Десет хиљада метара под морем" снимио је 1943. и од тада је направио мноштво документарних филмова и телевизијских серија о животу у морима и океанима, крстарећи светом својим бродом-лабораторијом "Калипсо". За филм "Свет тишине", који је снимио с француским режисером Лујом Малом, 1956. је на фестивалу у Кану добио "Златну палму". Добитник је три Оскара. Написао је више књига, укључујући "Путовање 'Калипса'" и "Кроз 18 метара воде". Остали филмови: "Свет без сунца", "Златна риба".

1918 - Италијански борбени чамци потопили су у Првом светском рату у Јадранском мору, око 70 километара северозападно од Задра, велики аустроугарски бојни брод "Сент Иштван", после чега је командант аустроугарске морнарице адмирал Миклош Хорти, потоњи регент Мађарске, морао да обустави операцију разбијања блокаде на улазу у Јадран. Хорти је планирао да читава аустроугарска флота, уз помоћ авијације, код Отрантских врата разбије блокаду сила Антанте.

1936 - У Москви је саопштено да је ухапшено, осуђено на тајном суђењу и потом погубљено осам високих совјетских војних руководилаца, укључујући маршала и војног теоретичара Михаила Тухачевског, што је означило почетак масовне чистке и ликвидација унутар војске. Тухачевски је био један од најистакнутијих команданата Црвене армије током грађанског рата после Октобарске револуције. Као командант Западног фронта 1920. у рату против Пољске допро је до Варшаве, 1922. постао је начелник Војне академије, 1925. члан Револуционарног војног савета Совјетског Савеза, а 1931. заменик председника тог тела и заменик министра одбране. Дела: "Рат класа", "Питања савремене стратегије".

1942 - Ступио је на снагу споразум влада Совјетског Савеза и САД у Другом светском рату, о принципима узајамне помоћи и вођењу рата против Сила осовине, познат као "Споразум о зајму и најму". САД су се обавезале да снабдевају Совјетски Савез, који ће сарађивати у одбрани САД и достављати материјале и информације. Договорене су и координиране акције ради повећања производње, размене и потрошње и уклањања трговинских и царинских баријера.

1949 - Убијен је албански револуционар и руководилац Кочи Дзодзе, одмах после изрицања смртне пресуде на монтираном тајном процесу. Претходно је смењен са свих положаја и ухапшен пошто се није сложио с резолуцијом Информироа 1948, против Југославије. У затвору се одрекао става да је политика Москве према Београду погрешна. Био је 1941. главни иницијатор оснивања КП Албаније и њен организациони секретар, организатор комунистичког покрета у Албанији и члан Врховног штаба НВ Албаније. Од 1945. био је потпредседник владе и министар унутрашњих послова, а 1946. постао је председник "Демократског фронта Албаније". Залагао се за блиску сарадњу Албаније и Југославије.

1955 - На аутомобилској трци "24 сата Ле Мана" погинуло је 80 и повређено више од 100 посматрача после судара три аутомобила који су улетели у гледалиште.

1962 - Догодило се спектакуларно бекство тројице затвореника са острвског затвора Алкатраз у заливу Сан Франциско. Френк Морис и браћа Кларенс и Џон Енглин, иначе осуђени због пљачке банке, нестали су током ноћи, и никада није разјашњена њихова судбина. Алкатраз је потом затворен, али истрага није закључена.

1963 - Вијетнамски будистички калуђер Кванг Дук спалио се у Сајгону (садашњи Хо Ши

Мин), у знак протеста против третмана којем је влада Јужног Вијетнама подвргла будисте.

1970 - Умро је руски државник Александар Фјодорович Керенски, члан а потом председник Привремене владе после Фебруарске револуције 1917. у Русији. Оборен је у Октобарској револуцији 1917. Емигрирао је 1918. и од 1940. живео је у САД, где је и умро.

1970 - Последњи амерички војник је напустио ваздухопловну базу "Вилус" у Либији, на захтев пуковника Моамера ел Гадафија, који је 1. септембра 1969. оборио режим краља Идриза И из династије Сенуси.

1970 - После седмице жестоких окршаја у Јордану, палестински герилци и јорданска армија потписали су примирје.

1979 - Умро је амерички филмски глумац Џон Вејн, који је играо углавном у вестернима, тумачећи ликове правдољубивих и усамљених јунака. Филмови: "Велико суђење", "Поштанска кола", "Дуго путовање кући", "Рио Гранде", "Песак Иво Џиме", "Миран човек", "Црвена река", "Трагачи", "Човек који је убио Либерти Валанса", "Рио Браво", "Елдорадо", "Аламо".

1981 - У земљотресу у југоисточној иранској провинцији Керман погинуло је 1.500 особа.

1984 - Умро је италијански политичар Енрико Берлингуер, генерални секретар Комунистичке партије Италије од 1972. до смрти, један од најистакнутијих поборника "еврокомунизма" (спој демократије и социјализма) и творац стратегија "историјског компромиса" (с грађанским странкама, пре свега с демохришћанима) и "демократске алтернативе". У раној младости је постао комуниста и 1944. је ухапшен као секретар комунистичке омладине у родном Сасарију на Сардинији. У Централни комитет партије ушао је 1945, члан Политбироа постао је 1959, а заменик генералног секретара 1969.

1988 - Умро је италијански државник Ђузепе Сарагат, бивши председник Италије,

оснивач италијанске Социјалдемократске партије. После доласка на власт фашистичког режима Бенита Мусолинија емигрирао је са осталим руководиоцима Социјалистичке партије, у којој је био члан Дирекције, а у земљу се вратио 1943. после капитулације Италије у Другом светском рату. Немци су га убрзо ухапсили, али је успео да побегне из затвора. Из Социјалистичке партије је иступио 1947. а 1952. основао је Социјалдемократску партију. Био је министар у првој послератној италијанској влади, потом до 1957. потпредседник владе. Шеф дипломатије постао је 1963. а на челу државе био је од 1964. до 1971.

1990 - Умро је српски историчар, академик Васа Чубриловић, активни члан "Младе Босне", професор Београдског универзитета. Као ученик приступио је национално-револуционарној организацији "Млада Босна", а као учесник Сарајевског атентата осуђен је на 16 година робије и до слома Аустро-Угарске 1918. био је у затвору. Студирао је филозофију на Београдском универзитету, где је докторирао 1927. Између два светска рата припадао је левом крилу Земљорадничке странке. После Другог светског рата извесно време био је министар, затим професор Универзитета а по обнови предратног Балканолошког института (изворно "Балкански институт") постаје његов директор. Аутор је око 70 историјских књига и студија. Дела: "Босански устанак 1875-1878", "Порекло муслиманског племства у Босни и Херцеговини", "Први српски устанак и босански Срби", "Политичка прошлост Хрвата", "Историја политичке мисли у Србији XIX века", "Одабрани историјски радови".

1995 - У експлозији бомбе подметнутој у колумбијском граду Медељин у време одржавања музичког фестивала, погинуло је 28 особа и повређено више од 200.

1996 - У експлозији у трговинском центру у бразилском граду Сао Паоло погинуло је 39 и повређено више од 500 лица.

1999 - Командант Треће армије Војске Југославије генерал Небојша Павковић обелоданио је да је Трећа армија током 79 дана агресије НАТО на Србију (СРЈ), иако најистуренија (територија Косова и Метохије), изгубила 161 припадника и да је уништено 13 тенкова, шест оклопних транспортера, осам артиљеријских оруђа, 19 противавионских топова и један радар. То је несумњив успех, имајући у виду огромну несразмеру зарађених страна.

1999 - Руски батаљон с 23 камиона, 16 оклопних транспортера, пет ципова и једним

возилом везе прешао је из Босне и Херцеговине на територију Србије (СРЈ) током преподнева и увече је приспео на Косово и Метохију као прва јединица из састава Кфора, запосевши потом аеродром Слатина код Приштине.

2001 - Погубљен је амерички ратни ветеран Тимоти Меквеј, шест година пошто је активирао камион-бомбу испред једне федералне зграде у Оклахома ситију, при чему је погинуло 168 људи.

2003 - У самоубилачком бомбашком нападу исламског терористе у аутобусу у центру Јерусалима погинуло је 17 људи.

2005 - Министри финансија седам најразвијенијих земаља света и Русије, тзв. Група осам (Г8), постигли су у Лондону историјски споразум да најсиромашнијим земљама света буде отписано 40 милијарди дуга.

2005 - Умро је бивши португалски председник владе генерал Васко Гонсалвеш, један од вођа португалске "Револуције каранфила" 1974. године, када је збачен са власти режим који је својевремено утемељио Антонио Салазар.

2008 - Свргнути краљ Непала Гјанендра напустио је своју палату у Катмандуу и започео живот обичног грађанина Непала. Династија која је том земљом владала 240 година уклоњена је пошто су древном хималајском монархијом овладели маоисти.

2009 - Светска здравствена организација (СЗО) прогласила је, после више од 40 година, пандемију новог грипа, пошто је оцењено да се вирус Х1Н1 глобално проширио. На крају се испоставило да је општа паника која је потом уследила била сувишна и да нови грип није озбиљна опасност.

2015 - У Шпанији је, уз војне почести, сахрањен Мигел де Сервантес, четири века након његове смрти, откривањем споменика у мадридском манастиру босоногих тринитараца који је сачувао његове посмртне остатке. Мигел де Сервантес, поета, драматург и прозни писац, аутор првог модерног романа "Дон Кихот", био је и ветеран шпанске

војске и учесник чувене битке код Лепанта 1571. којом је заустављена турска експанзија у Медитерану.

(РТВ)